

Dit rapport is een uitgave van het NIVEL.
De gegevens mogen worden gebruikt met
bronvermelding.

Actuele gegevens over het arbeidsaanbod van tandartsen in Nederland

**Resultaten van een ramingsenquête onder BIG-geregistreeerde
tandartsen ten behoeve van de integrale capaciteitsraming 2010**

R.R.J. Kalf
S.M. Schepman
R.S. Batenburg

U vindt dit rapport en andere publicaties van het NIVEL in PDF-format op: www.nivel.nl

ISBN 97 8946 1220 530

<http://www.nivel.nl>

nivel@nivel.nl

Telefoon 030 2 729 700

Fax 030 2 729 729

©2010 NIVEL, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het NIVEL te Utrecht. Het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Voorwoord

Dit onderzoek is door het NIVEL uitgevoerd ten behoeve van de integrale capaciteitsraming voor medisch specialistische en tandheelkundige vervolgopleidingen die het Capaciteitsorgaan eind 2010 zal publiceren. Dank gaat uit naar de werkgroep Eerstelijns Mondzorg (ELM) van het Capaciteitsorgaan die fungeerde als begeleidende werkgroep:

Mevr. C. Julien	(namens de beroepsgroep, voorzitter)
Dhr. F.R. Barendrecht	(namens de beroepsgroep)
Dhr. R.J. Bausch	(namens de opleidingsinstellingen)
Dhr. P.G.A.M. Heetman	(namens de beroepsgroep)
Dhr. J.L.M. van den Heuvel	(namens de beroepsgroep)
Dhr. J.J.M. Hillemans	(namens de zorgverzekeraars)
Dhr. J.A. Kieft	(namens de zorgverzekeraars, ondervoorzitter)
Dhr. Vos	(namens de beroepsgroep)
Dhr. M.H. Schaub	(namens de opleidingsinstellingen)

Primaire begeleiding van het onderzoek vanuit het Capaciteitsorgaan was in handen van mw. A. Zandbergen en dhr. H. Leliefeld van het Capaciteitsorgaan.

Utrecht, september 2010

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	2
1.1 Achtergrond	2
1.2 Doelstellingen en vraagstellingen	2
1.3 Leeswijzer	3
2 Onderzoeksmethode en gegevensverzameling	4
2.1 Inleiding	4
2.2 Opzet en respons van de ramingsenquête	4
2.2.1 Opzet	4
2.2.2 Respons en representativiteit	5
3 De omvang en samenstelling van de beroepsgroep	7
3.1 Instroom vanuit de opleiding Tandheelkunde in het beroep tandarts	7
3.2 Aantal werkzame tandartsen	7
3.3 Samenstelling van de groep werkzame tandartsen	8
3.3.1 Samenstelling naar persoonskenmerken	8
3.3.2 Samenstelling naar praktijkenmerken	10
3.4 Werkzaamheid van de werkzame tandartsen	15
3.5 Uitstroom van de werkzame tandartsen	16
3.6 Werkproces van de werkzame tandartsen	17
4 Samenvatting en conclusie	18
Literatuurlijst	20
Bijlage: De ramingsenquête	21

Samenvatting

Om actuele aanbodgegevens van de arbeidsmarkt voor tandartsen in Nederland te verkrijgen, is in het voorjaar van 2010 een vragenlijst verstuurd naar een steekproef van tandartsen die BIG-geregistreerd zijn, en zijn tevens gegevens uit het BIG-register nader geanalyseerd. Op basis van deze twee bronnen is informatie verkregen over (1) de instroom in het beroep van tandarts, (2) de omvang en samenstelling van de werkzame beroepsgroep tandartsen en (3) het werkproces van de huidige beroepsgroep tandartsen. Dit rapport beschrijft als eindresultaat de aanbodsparameters die gebruikt kunnen worden voor de integrale capaciteitsraming die het Capaciteitsorgaan in 2010 zal uitvoeren.

Eind 2009 waren er in totaal 11.863 tandartsen BIG-geregistreerd. Uit deze groep is een gestratificeerde steekproef van 1.000 tandartsen getrokken die een korte schriftelijke enquête ontvingen met tevens de mogelijkheid deze via internet in te vullen. In totaal zijn 543 correct ingevulde vragenlijsten geretourneerd; een bevredigende respons van 54%.

De instroom in het tandartsberoep

De numerus fixus van Tandheelkunde staat op 240 studenten per jaar, in de praktijk stromen na afronding van de opleiding gemiddeld ongeveer 204 tandartsen jaarlijks in het vak in. De gemiddelde opleidingsduur is iets meer dan de nominale zes jaar.

De omvang en samenstelling van de huidige beroepsgroep tandartsen

Op basis van de gegevens van het BIG-register en de uitkomsten uit de enquête wordt geschat dat er op dit moment 8.881 tandartsen werkzaam zijn in Nederland van 65 jaar en jonger. Van de werkzame tandartsen is 32% vrouw. De meeste tandartsen (74%) zijn werkzaam in een eigen praktijk. Jongere tandartsen zijn vaker werkzaam in loondienst op omzetbasis. Tandartsen met een eigen tandartspraktijk werken gemiddeld 0,87fte en hebben gemiddeld 2.605 patiënten in behandeling. Dit is meer dan tandartsen die in loondienst op omzetbasis in een praktijk werkzaam zijn; zij werken gemiddeld 0,70fte en hebben 1.484 patiënten. Vrouwen werken gemiddeld met 0,77fte minder dan mannen (0,86fte), een verschil dat ook in eerdere ramingen werd gehanteerd.

Het werkproces van de tandarts

Tandartsen die een eigen praktijk hebben besteden naar eigen inschatting 15% van hun tijd aan 'niet-stoeluren'. Zoals verwacht kon worden is dat voor tandartsen die geen eigen praktijk hebben lager, namelijk 8%.

Aanbodsparameters voor de capaciteitsraming 2010

Samengevat leveren de uitkomsten van dit onderzoek de volgende aanbodsparameters voor de integrale capaciteitsraming 2010:

	Man	Vrouw	Totaal
Aantal werkzame personen	6.001	2.880	8.881
Geslachtsverdeling werkzame personen	68%	32%	100%
Gemiddeld aantal FTE per persoon	0,86	0,77	0,83
Aandeel werkzame personen van 50 jaar of ouder	62%	22%	50%
Uitstroom van werkzame personen komende vijf jaar	20%	8%	18%
Uitstroom van werkzame personen over tien jaar	45%	18%	40%
Uitstroom van werkzame personen over vijftien jaar	65%	28%	59%
Uitstroom van werkzame personen over twintig jaar	79%	50%	77%

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

Het Capaciteitsorgaan heeft geconstateerd dat de kerncijfers die nodig zijn voor de integrale capaciteitsraming 2010 voor wat betreft de tandartsen in Nederland actualisering behoeven, met name wat betreft de mate van werkzaamheid van de huidige en toekomstige generatie werkzame tandartsen, alsmede het te verwachten verloop onder deze beroepsgroep. Secundaire bronnen – zoals de rapporten van de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (NMT) gebaseerd op de peilstation onderzoeken – leveren weliswaar veel informatie die relevant is, maar een primaire en gerichte dataverzameling onder tandartsen is noodzakelijk geworden om ,voor de komende (integrale) capaciteitsraming alle benodigde parameters zo correct en actueel mogelijk te kunnen bepalen.

In dit rapport wordt verslag gedaan van een onderzoek naar de actuele aanbodgegevens voor de arbeidsmarkt van tandartsen in Nederland, door (1) een secundaire analyse van gegevens uit de BIG-registratie van deze beroepsgroep, (2) een vragenlijstonderzoek onder een steekproef van tandartsen uit het BIG-register, en (3) bureauonderzoek

1.2 Doelstellingen en vraagstellingen

Het doel van dit project is het beschrijven van de actuele aanbodgegevens van de arbeidsmarkt voor tandartsen in Nederland, en daarmee de zgn. aanbodparameters die voor het capaciteitsramingsmodel 2010 zullen worden gebruikt. Hiertoe zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- Wat blijkt uit (BIG-)registerdata en vragenlijstonderzoek, wat betreft de volgende parameters van het op te stellen capaciteitsramingsmodel 2010 en haar subonderdelen:
 - Instroom in het tandartsberoep:
 - omvang en samenstelling van de instroom in het beroep vanuit de tandartsopleiding en het buitenland (naar leeftijd en geslacht);
 - gemiddelde opleidingsduur van de instroom (naar leeftijd en geslacht);
 - Omvang en samenstelling van de huidige beroepsgroep tandartsen:
 - aandeel werkenden onder de geregistreerde tandartsen (naar leeftijd en geslacht);
 - gemiddeld aantal gewerkte uren en fte (naar leeftijd en geslacht), en prognose van de ontwikkeling hierin;
 - aard dienstverband, praktijk of werkgever/instelling;
 - uitstroom (naar leeftijd, geslacht en reden/bestemming), en prognose van de ontwikkeling hierin.
 - Werkproces van de huidige beroepsgroep tandartsen:
 - verhouding patiënt- en niet-patiëntgebonden uren;
- Hoe ziet op basis van het bovenstaand onderzoek het op te stellen capaciteitsramingsmodel 2010 voor tandartsen eruit, met welke validiteits- en betrouwbaarheidsaspecten moeten hierbij rekening worden gehouden?

1.3 Leeswijzer

Op welke wijze bovengenoemde onderzoeksvragen worden beantwoord wordt beschreven in de methode in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 worden de resultaten beschreven. Dit wordt gedaan in dezelfde volgorde als de vragen. Tot slot geeft hoofdstuk 4 een samenvatting en conclusie van de resultaten.

2 Onderzoeksmethode en gegevensverzameling

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de gebruikte onderzoeksmethoden beschreven. De verschillende gegevensverzamelingen komen hierbij aan bod, te weten de analyse van bestaand materiaal en de dataverzameling door middel van een ramingsenquête uitgezet in 2010. Voor deze laatste dataverzameling wordt ook ingegaan op de respons en de representativiteit van de gegevens.

Om inzicht te krijgen in de voor tandartsen relevante ontwikkelingen zijn verschillende bestaande bronnen gebruikt. Zo wordt teruggegrepen op de raming voor de mondzorgberoepen van vorig jaar (Capaciteitsplan 2009), het onderzoek naar tandheelkundige praktijkvoering van de NMT uit 2008, en het onderzoek naar buitenlandse tandartsen van het NIVEL dat thans nog gaande is. Deze onderzoeken en de uitkomsten zijn in de analyse van gegevens voor dit onderzoek meegenomen.

2.2 Opzet en respons van de ramingsenquête

Onder alle tandartsen die geregistreerd staan in het BIG-register is in het voorjaar van 2010 een enquête uitgezet om daarmee vast te stellen hoeveel werkzame tandartsen er in Nederland zijn, hoeveel zij werken en hoe lang zij willen blijven werken. Mede op basis van deze cijfers kan de benodigde opleidingscapaciteit voor tandartsen in de toekomst bepaald worden.

2.2.1 Opzet

Eind 2009 waren er in totaal 11.863 tandartsen in Nederland BIG-geregistreerd. Dit is inclusief ongeveer 12% buitenlandse tandartsen¹. Uit deze groep is een steekproef van 1.000 tandartsen getrokken. In Tabel 2.1 is de samenstelling van de BIG-populatie te vinden, onderverdeeld naar geslacht en leeftijd. Daarnaast staat aangegeven hoeveel tandartsen per leeftijdscategorie en geslacht geselecteerd zijn voor het uitzetten van dit onderzoek.

Voor de dataverzameling is een steekproef van 1.000 BIG geregistreerde tandartsen getrokken rekening houdend met de verdeling van leeftijd en geslacht binnen de BIG-populatie. Hieronder bevonden zich 170 buitenlandse tandartsen. Van deze tandartsen hadden 13 recentelijk meegewerkt aan het eerder genoemde NIVEL-onderzoek naar buitenlandse tandartsen. Deze zijn niet aangeschreven. Hierdoor bestond de uiteindelijke aangeschreven populatie dus uit $1000-13=987$ aangeschreven tandartsen

Deze 987 tandartsen hebben een brief met daarbij een enquête toegestuurd gekregen. Daarnaast bestond de mogelijkheid om in te loggen op een internetsite en daar de enquête in te vullen. In totaal zijn 57 vragenlijsten retour gekomen omdat het adres niet klopte, waarvan 49 met een buitenlands adres. Van 23 tandartsen is vervolgens een ander adres gevonden, waarvan in 10 gevallen een buitenlands adres. Deze personen hebben daarna alsnog de vragenlijst toegestuurd gekregen. Zoals gangbaar, is twee keer een rappel verzonden.

¹ Tandartsen worden buitenlandse tandartsen genoemd wanneer zij in het buitenland woonachtig zijn, of in het buitenland het diploma hebben behaald.

Tabel 2.1 Populatie- en steekproefsamenstelling naar geslacht en leeftijd

	Populatie (BIG-register)		Steekproef	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
<u>Mannen</u>				
• Jonger dan 44 jaar	2.144	18,1%	181	18,1%
• 45 tot en met 54 jaar	2.609	21,9%	220	22,0%
• 55 tot en met 59 jaar	1.371	11,6%	116	11,6%
• 60 jaar en ouder	2.335	19,7%	197	19,7%
<u>Vrouwen</u>				
• Jonger dan 44 jaar	2.102	17,7%	177	17,7%
• 45 tot en met 54 jaar	812	6,8%	68	6,8%
• 55 tot en met 59 jaar	240	2,0%	20	2,0%
• 60 jaar en ouder	250	2,1%	21	2,1%
Totaal	11.863	100	1.000	100%

Bron: BIG register

2.2.2 Respons en representativiteit

In totaal hebben 551 tandartsen gerepondeerd. Hiervan blijken 2 respondenten aan te geven nooit erkend te zijn geweest als tandarts in Nederland. Daarnaast hebben 6 respondenten de vragenlijst oningevuld geretourneerd. Deze 8 personen zijn niet meegenomen in de verdere analyses. Het totaal aantal bruikbare respondenten komt hierdoor op 543 personen.

Uit tabel 2.2 kan afgelezen worden dat van alle aangeschreven tandartsen 55% uiteindelijk heeft gerepondeerd, waarbij mannen relatief wat vaker repondeerden dan vrouwen. Hiervan heeft 6% via internet de vragenlijst ingevuld. Het overgrote deel is dus via papier teruggestuurd.

Tabel 2.2 Respons aangeschreven tandartsen naar medium en geslacht

	Aangeschreven	Respons via internet	Respons via papier	Totale respons	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal	Percentage
Mannen	707	41	343	384	54%
Vrouwen	280	15	144	159	57%
Totaal	987	56	487	543	55%

Bron: NIVEL enquête 2010

Wanneer we de samenstelling van de BIG-populatie vergelijken met de responsgroep, dan blijkt dat beide groepen bijna identiek zijn samengesteld (zie tabel 2.3). Het percentage respondenten dat jonger is dan 44 jaar ligt wat lager dan het percentage in het BIG register. Verder is het percentage respondenten dat ouder is dan 60 jaar wat hoger dan het percentage in het BIG register. Deze verschillen zijn echter klein. De enquêteresultaten kunnen dus naar leeftijd en geslacht als representatief naar leeftijd en geslacht gezien worden voor de populatie BIG-geregistreerde tandartsen.

Tabel 2.3 Populatie- en responssamenstelling naar leeftijd en geslacht

	Populatie (BIG-register)	Respons
<u>Geslacht</u>		
• Man	71,3%	70,7%
• Vrouw	28,7%	29,3%
<u>Leeftijd</u>		
• Jonger dan 44 jaar	35,8%	30,6%
• 45 tot en met 54 jaar	28,8%	28,9%
• 55 tot en met 59 jaar	13,6%	14,9%
• 60 jaar en ouder	21,8%	25,6%
N	11.863	543

Bron: BIG-register en NIVEL enquête 2010

3 De omvang en samenstelling van de beroepsgroep

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de beroepsgroep tandartsen en de ontwikkelingen in deze beroepsgroep. Hierbij wordt gestart met de instroom vanuit de opleiding Tandheelkunde. Vervolgens wordt gekeken naar het aantal en de werkzaamheid van de in Nederland geregistreerde tandartsen. Daarnaast wordt gekeken naar de uitstroom uit het beroep. De 543 respondenten vormen steeds de basis van de resultaten.

3.1 Instroom vanuit de opleiding Tandheelkunde in het beroep tandarts

De opleiding Tandheelkunde leidt studenten in zes jaar op tot tandarts. De opleiding is een numerus fixus opleiding. Tot 2006 was de numerus fixus gesteld op 300. In 2007 was de numerus fixus eenmalig gesteld op 270, waarna deze sinds 2008 op 240 studenten staat. Niet al deze studenten behalen een diploma en gaan daarna ook aan het werk als tandarts. In de capaciteitsraming Mondzorg (Capaciteitsorgaan, 2009) werd het interne rendement van de opleiding Tandheelkunde op 85% gesteld. Dit houdt in dat van de instroom van 240 studenten er uiteindelijk 204 aan het werk gaan als tandarts.

3.2 Aantal werkzame tandartsen

In tabel 3.1 is het aantal en percentage werkzame tandartsen naar geslacht en leeftijd weergegeven. Hierbij moet bedacht worden dat de respons gebaseerd is op een steekproef uit het BIG-register, waarin het aandeel personen van 60 jaar en ouder relatief groot is; namelijk 21,8% in het BIG-register en 25,6% in de respondentgroep (zie Tabel 2.3). Dit is waarschijnlijk de reden waarom het percentage werkzamen onder de totale responsgroep tamelijk laag is, namelijk 77%. Wanneer we de werkzaamheid berekenen onder de leeftijdscategorie tot respectievelijk 70 en 65 jaar – leeftijden waarop men doorgaans het beroep verlaat (zie later in dit hoofdstuk) – dan is het percentage werkzamen hoger: 79% respectievelijk 83%. Deze verschuiving is vooral te wijten aan de mannen; vrouwelijke tandartsen boven de 65 komen onder de BIG-registreerden namelijk bijna niet voor.

Tabel 3.1 Werkzaamheid tandartsen naar geslacht en leeftijd

	Man		Vrouw		Totaal	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
<u>Leeftijd tot 79</u>						
• Werkzaam	289	75%	131	82%	420	77%
• Niet werkzaam	95	25%	28	18%	123 ^a	23%
<u>Leeftijd tot 70</u>						
• Werkzaam	282	77%	131	83%	413	79%
• Niet werkzaam	82	23%	26	17%	108 ^b	21%
<u>Leeftijd tot 65</u>						
• Werkzaam	273	83%	131	85%	404	83%
• Niet werkzaam	57	17%	24	15%	81 ^c	17%

Bron: NIVEL enquête 2010

^a Waarvan 105 niet meer werkzaam als tandarts en 18 niet werkzaam in Nederland

^b Waarvan 90 niet meer werkzaam als tandarts en 18 niet werkzaam in Nederland

^c Waarvan 63 niet meer werkzaam als tandarts en 18 als niet werkzaam in Nederland

Voor een schatting van het aantal werkzame tandartsen in Nederland anno (begin) 2010 gaan we uit

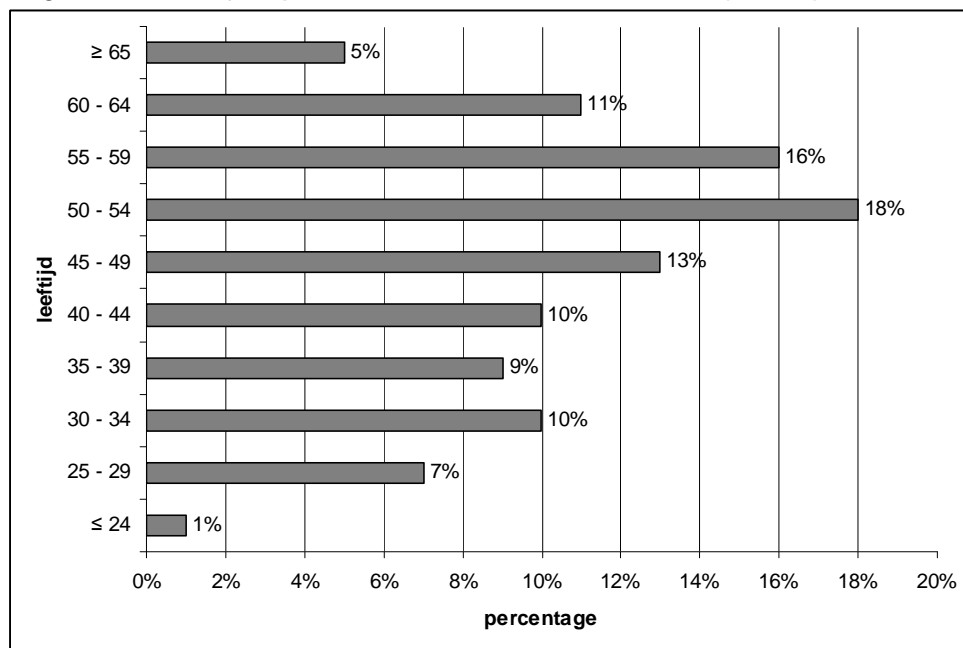
van 83%, onder de reële aanname dat na hun 65^e jaar tandartsen nauwelijks meer werkzaam zijn. Dientengevolge definiëren we de populatie tandartsen in Nederland als alle personen van 65 jaar en jonger die een BIG-registratie als tandarts hebben. Dit aantal bedraagt 10.700. Op basis hiervan schatten we dat er thans $10.700 \cdot 83\% = 8.881$ werkzame tandartsen in Nederland zijn. Dit aantal ligt niet heel ver af van het aantal van 8.600 waarvan werd uitgegaan in het Capaciteitsplan 2009. Hierbij moet bedacht worden dat 2008 toen het peiljaar was, en dat het aantal geregistreerde tandartsen in Nederland de laatste twee jaar een licht stijgende trend vertoont. Dat het aantal werkzame tandartsen nu meer dan 8.600 bedraagt, ligt dus in de lijn der verwachtingen. Een ander verschil is dat in het Capaciteitsplan 2009 is uitgegaan van een gecombineerde schatting van het aantal BIG-geregistreerden en de werkzaamheidscijfers van de NMT. Een verschil tussen de werkzaamheidsmeting van de onderhavige NIVEL-enquête 2010 en die van het NMT Peilstation-onderzoek, is dat de laatste gebaseerd is op een steekproef onder 1.000 tandartsen die in Nederland een eigen praktijkadres hebben. Zoals in het vorige hoofdstuk is beschreven, is de NIVEL-enquête 2010 ook verstuurd aan tandartsen die met een buitenlands woonadres in het BIG-register zijn opgenomen (zo'n 170, waarvan 13 uitgezonderd werden door deelname aan een eerdere NIVEL-enquête dit jaar). Verder heeft dit onderhavige onderzoek niet a priori geselecteerd op praktijkeigendom, zoals het NMT Peilstation-survey wel doet, en worden ook tandartsen benaderd die niet in een eigen praktijk werkzaam zijn.

3.3 Samenstelling van de groep werkzame tandartsen

3.3.1 Samenstelling naar persoonskenmerken

Figuur 3.1 laat de leeftijdsopbouw van werkzame tandartsen onder de totale responsgroep zien. Hieruit komt naar voren dat op 1 januari 2010 50% van de tandartsen jonger dan 50 jaar was. Eerder werd in het Capaciteitsplan Mondzorg 2009 ook aangenomen dat ruim 50% van alle tandartsen in de leeftijdscategorie 45 tot 59 jaar valt. Dit komt dus overeen met de uitkomsten van het huidige onderzoek.

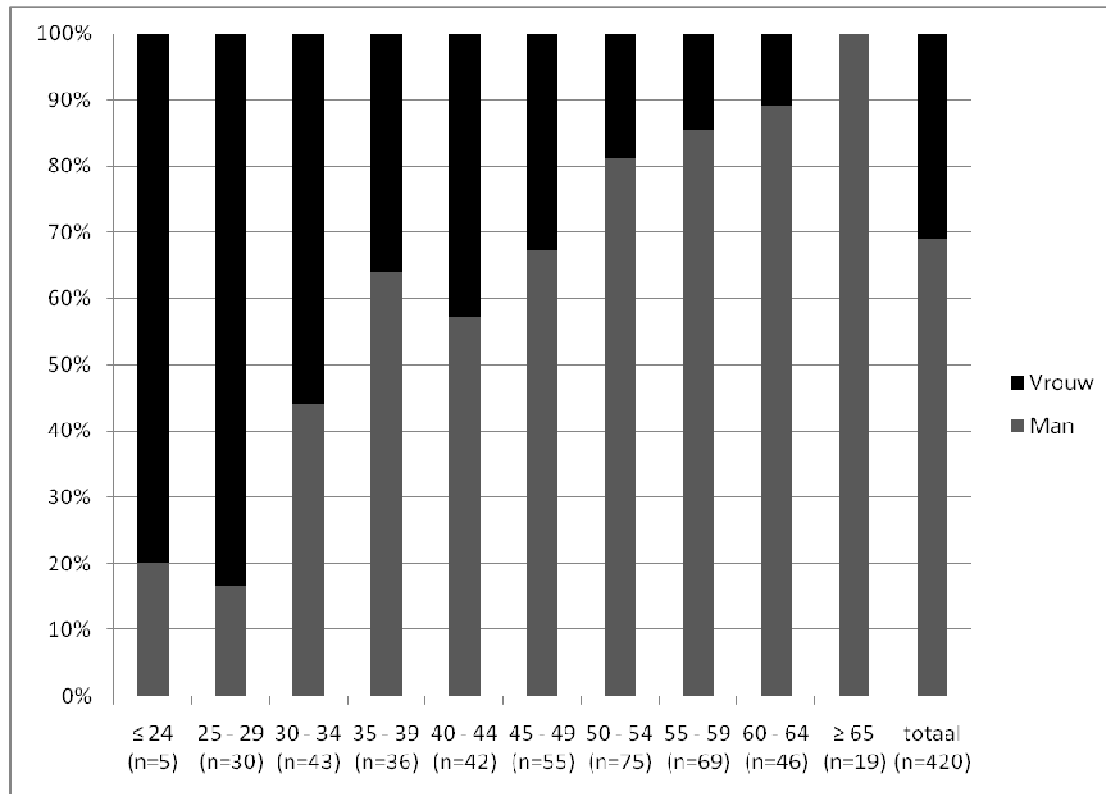
Figuur 3.1 Leeftijdsopbouw van werkzame tandartsen (n=420)

Bron: NIVEL enquête 2010

Op 1 januari 2010 is van het totaal aantal tandartsen 32% vrouw (zie figuur 3.2). Ook dit komt nagenoeg overeen met de aanname in het Capaciteitsplan Mondzorg 2009, waarbij werd verondersteld dat in 2009 van het totaal aantal tandartsen 29% vrouw was. Verder werd in het Capaciteitsplan Mondzorg 2009 aangenomen dat in 2009 het percentage vrouwen in de jongere leeftijdscategorieën hoger was dan in de oudere leeftijdscategorieën. De respons op de enquête bevestigt dit voor 2010.

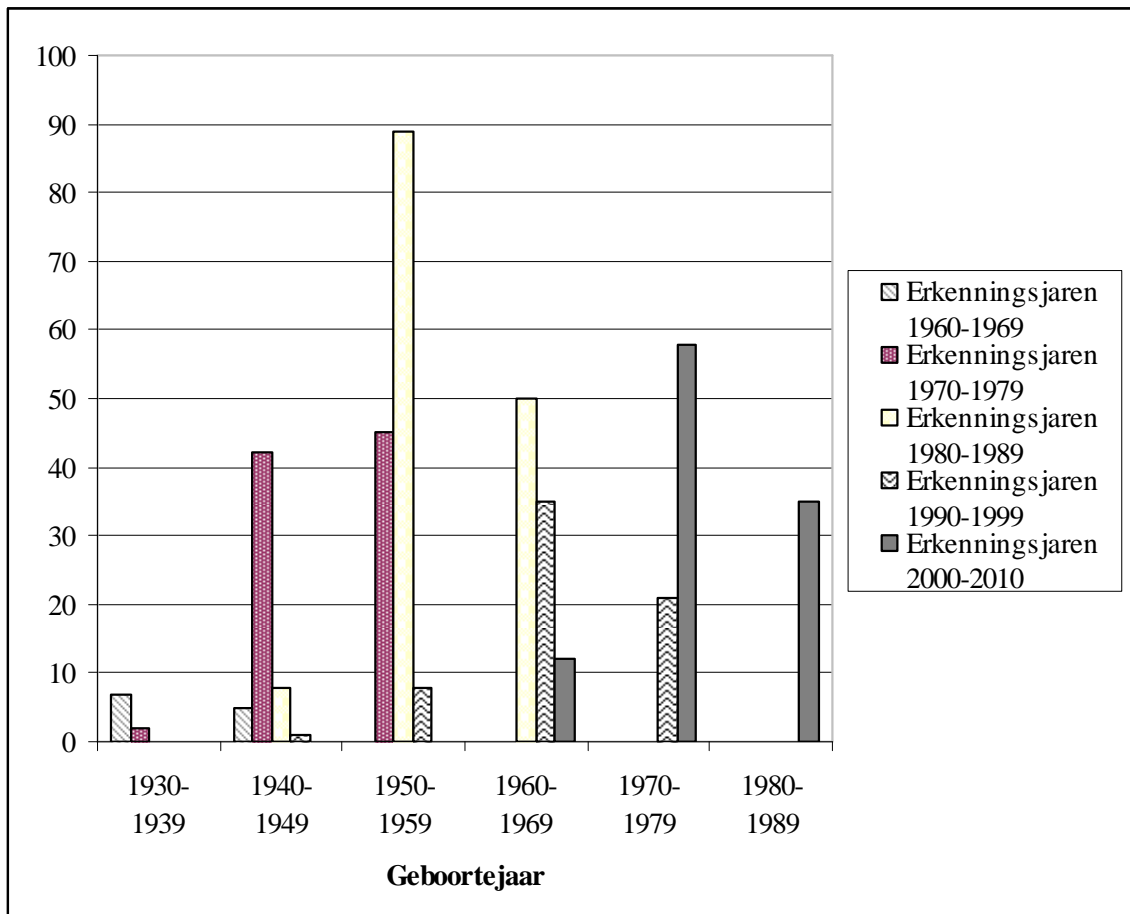
Figuur 3.2 Aandeel mannen en vrouwen van het totaal aantal werkzame tandartsen (n=420)

Bron: NIVEL enquête 2010

Figuur 3.3. laat tenslotte zien hoe de responsgroep is verdeeld naar geboortjaar en ‘erkenningstijd’ (het aantal jaren dat tandartsen al BIG-geregistreerd zijn). Hieruit blijkt dat de meeste werkzame tandartsen tussen 1980 en 1989 erkend zijn als tandarts in Nederland (35%). Daarnaast is 25% van de werkzame tandartsen tussen 2000 en 2010 erkend als tandarts in Nederland. De gemiddelde leeftijd daalt vanzelfsprekend met een latere erkenningstijd. Zo is de gemiddelde leeftijd voor respondenten die tussen 1980 en 1989 zijn erkend is 52 jaar, voor respondenten die tussen 1990 en 1999 erkend zijn is dit 42 jaar, en voor respondenten die tussen 2000 en 2010 erkend zijn 32 jaar.

Figuur 3.3 Aantal werkzame tandartsen naar geboortjaar en jaartal van erkenning (n=418)

Bron: NIVEL enquête 2010

3.3.2 Samenstelling naar praktijkkenmerken

De meeste tandartsen (74%) geven aan hoofdzakelijk werkzaam te zijn in een eigen tandartspraktijk (zie tabel 3.3). Daarnaast geeft 12% aan hoofdzakelijk op omzetbasis in dienst te zijn bij een praktijkhouder. Onder de antwoordcategorie ‘anders’ vallen de volgende dienstverbanden: werkzaam bij een universiteit (n=4), werkzaam bij een centrum bijzondere tandheelkunde van een ziekenhuis of kliniek (n=2), werkzaam bij een universitair ziekenhuis (n=1), werkzaam binnen een maatschap (n=2), werkzaam in een groepspraktijk (n=2), werkzaam bij defensie (n=1), werkzaam als zelfstandig ondernemer (n=2), werkzaam bij een AWBZ-instelling (n=1), werkzaam bij de GGZ (n=1), werkzaam als een tandheelkundig adviseur (n=1) en werkzaam binnen een combinatie van loondienst en in dienst op omzetbasis (n=1).

Tabel 3.3 Dienstverband van werkzame tandartsen

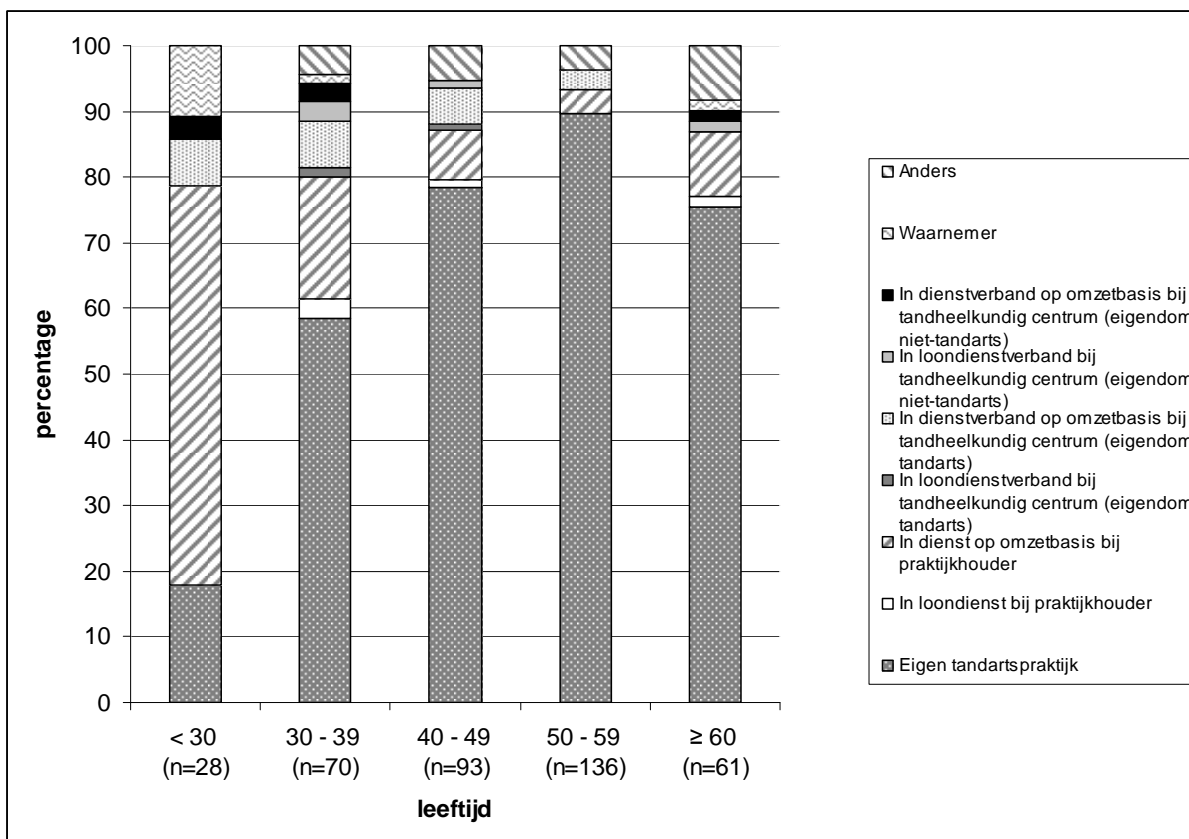
	Aantal	Percentage
Eigen tandartspraktijk	287	74%
In loondienst bij praktijkhouder	4	1%
In dienst op omzetsbasis bij praktijkhouder	48	12%
In loondienstverband bij tandheelkundig centrum (eigendom tandarts)	2	1%
In dienstverband op omzetsbasis bij tandheelkundig centrum (eigendom tandarts)	16	4%
In loondienstverband bij tandheelkundig centrum (eigendom niet-tandarts)	4	1%
In dienstverband op omzetsbasis bij tandheelkundig centrum (eigendom niet-tandarts)	4	1%
Waarnemer	5	1%
Anders	18	5%
Totaal	388	100%

Bron: NIVEL enquête 2010

In totaal hebben 28 respondenten aangegeven meer dan één soort dienstverband te hebben. Deze 28 respondenten zijn niet meegenomen in de volgende deelanalyses.

Voor de eerste vervolganalyse leggen we in figuur 3.4 de relatie tussen het soort dienstverband en de leeftijd van werkzame tandartsen. Hieruit komt naar voren dat 61% van de werkzame tandartsen jonger dan 30 jaar een dienstverband op omzetsbasis heeft bij een praktijkhouder. Voor alle andere leeftijdscategorieën is een eigen tandartspraktijk het meest voorkomende dienstverband. Zo geeft 59% van de tandartsen tussen de 30 en 39 jaar, 78% van de tandartsen tussen de 40 en 49 jaar, en maar liefst 90% van de tandartsen tussen de 50 en 59 jaar, aan een eigen tandartspraktijk te hebben. Onder de groep tandartsen van 60 jaar of ouder is het percentage dat een eigen tandartspraktijk wat lager (75%). Deze tandartsen, waarvan verwacht kan worden dat zij binnenkort met pensioen gaan, werken voor een deel ook in dienst op omzetsbasis of als waarnemer.

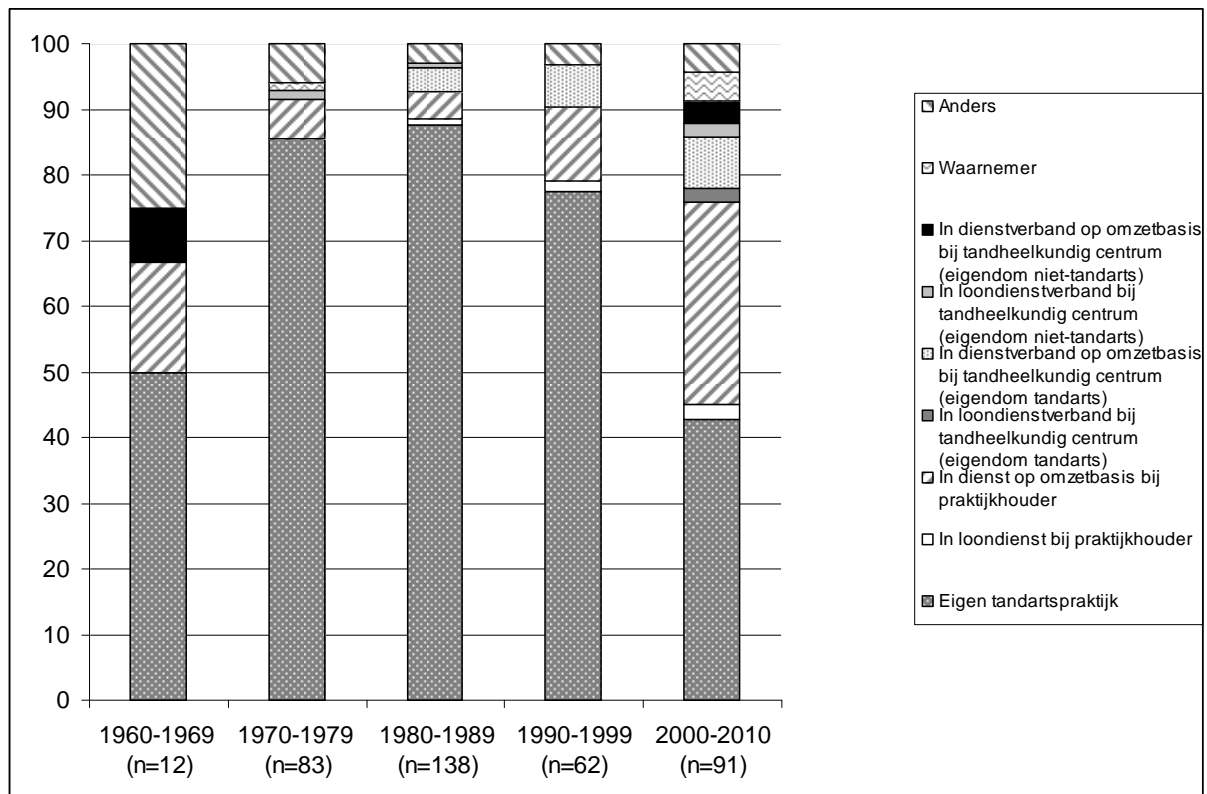
Figuur 3.4 Relatie tussen dienstverband en leeftijd bij werkzame tandartsen (n=388)

Bron: NIVEL enquête 2010

In Figuur 3.5 wordt vervolgens gekeken naar de relatie tussen het soort dienstverband en de erkenningstijd. Hieruit komt een zelfde patroon naar voren als bij de leeftijd. De meeste tandartsen hebben een eigen praktijk; zij die tussen 1960 en 1969 erkend zijn (50%), tussen 1970 en 1979 (86%), tussen 1980 en 1989 (88%), tussen 1990 en 1999 (77%). Alleen in het jongste cohort, erkend tussen 2000 en 2010, heeft ‘slechts’ 43% een eigen praktijk; 31% van dit cohort is op omzetbasis in dienst zijn bij een praktijkhouder.

Figuur 3.5 Relatie tussen dienstverband en jaar van erkenning bij werkzame tandartsen

Bron: NIVEL enquête 2010

Het aantal collega's dat in een praktijk werkzaam is – in termen van collega- tandartsen, tandartsassistenten, of preventieassistenten – wordt weergegeven in tabel 3.4. Hieruit blijkt dat tandartsen die op omzetsbasis in dienst zijn bij een praktijkhouder gemiddeld de meeste collega's hebben. Tandartsen die een eigen praktijk hebben, hebben gemiddeld minder collega- tandartsen, assistenten en mondhygiënisten (in dienst). De categorie 'overig' in tabel 3.4 bevat daarbij alle overige praktijksoorten uit tabel 3.3. Het aantal collega's waarmee tandartsen in dit soort praktijken gemiddeld werken, is ook wat groter dan bij tandartsen met een eigen tandartspraktijk. Voor alle soorten praktijken geldt dat het gemiddeld aantal praktijkmanagers, tandtechnici en tandprotheticci in dienst relatief gering is.

Tabel 3.4 Gemiddeld aantal werknemers waarmee de ondervraagde tandarts samenwerkt (exclusief respondent zelf), naar praktijktype

	Respondent werkt in:			
	Eigen Tandartspraktijk	In dienst op omzetbasis bij een praktijkhouder	In dienstverband op omzetbasis bij een tandheelkundig centrum (eigendom tandarts)	Overig
Tandartsen	1,3	3	3,6	2,3
Tandartsassistenten	2,9	5	5,2	3,9
Preventieassistenten	1	2	1,6	1,1
Mondhygiënisten	0,6	1,4	1,6	0,9
Praktijkmanager	0,2	0,4	0,5	0,5
Tandtechnici	0,09	0,1	0,2	0,05
Tandprothetici	0,05	0,1	0,3	0,1
Andere arbeidskrachten	0,4	4,7	0,7	0,5
N	287	48	16	19

Bron: NIVEL enquête 2010

Tabel 3.5 geeft tenslotte aan hoeveel patiënten de responderende tandartsen zeggen te bedienen, uitgesplitst naar praktijksoort. Tandartsen die werkzaam zijn in een eigen praktijk hebben gemiddeld het grootste aantal patiënten, namelijk 2.605. Dit opvallende verschil met tandartsen in andere praktijken blijft wanneer het gemiddeld aantal patiënten *per fte* wordt berekend. Per fte behandelt de zelfstandig gevestigde tandarts ruim 3.000 patiënten, tegen ruim 2.400 patiënten wanneer dit aan een tandarts in loondienst wordt gevraagd, en gemiddeld 2.200 patiënten per fte voor een tandarts in een tandheelkundig centrum. Ondanks dat een tandarts met eigen praktijk alle secundaire werkzaamheden van praktijkbeheer zelf uit moet voeren, is hij/zij gemiddeld toch ‘productiever’ wanneer we alleen op deze aantallen zouden afgaan.

Hierbij gelden echter een aantal kanttekeningen. Zo is geen rekening gehouden met de *case mix* van de patiëntpopulatie, en het daarmee gepaard gaande werkbelasting. Daarnaast zou ook een verklaring kunnen zijn dat vooral jongere tandartsen werkzaam zijn binnen een praktijk op omzetbasis of in dienstverband (zie Figuur 3.3), en daarbinnen (vooralsnog) minder productief zijn. Tenslotte is ook een complicatie dat tandartsen het aantal dat zij bij vraag 9 van de ramingsenquête in hebben gevuld (zie Bijlage, pag. 22) mogelijk verschillend hebben geïnterpreteerd. Het zou kunnen dat sommigen hier het totaal aantal patiënten van de praktijk hebben ingevuld, terwijl het de bedoeling was dat men het aantal patiënten hebben invult dat men ‘persoonlijk’ behandelt.

Tabel 3.5 Gemiddeld aantal patiënten dat de respondent tot zijn/haar werkkring rekent, absoluut en per fte, naar praktijktype

	Respondent werkt in:			Overig
	Eigen tandartspraktijk	In dienst op omzetbasis bij een praktijkhouder	In dienstverband op omzetbasis bij een tandheelkundig centrum (eigendom tandarts)	
Gemiddeld aantal patiënten	2.605	1.484	1.903	1.894
Gemiddeld aantal patiënten per fte	3.006	2.459	2.224	2.262

Bron: NIVEL enquête 2010

3.4 Werkzaamheid van de werkzame tandartsen

Een belangrijke uitkomst van de ramingenquête is het antwoord op de vraag hoeveel men werkzaam is. Deze werkzaamheid is gevraagd in fte-en, een standaardmaat waarmee de werkzaamheid van personen die in verschillende organisatiecontexten werken (hier zelfstandig en in loondienst) vergeleken kan worden. Hieruit blijkt dat de ondervraagde tandartsen op 1 januari 2010 gemiddeld 0,83 fte werkzaam zijn. In het Capaciteitsplan Mondzorg 2009 werd nog aangenomen dat tandartsen gemiddeld 0,89 fte werkzaam zijn. Deze (kern)parameter van het ramingsmodel dient dus licht bijgesteld te worden.

In overeenstemming met eerdere aannamen blijkt uit Tabel 3.6 ook dat mannen gemiddeld meer fte werken dan vrouwen. Mannelijke tandartsen werken 0,86 fte en vrouwelijke tandartsen 0,77 fte. Tabel 3.6 laat ook zien hoe het gemiddeld aantal fte naar leeftijd verdeeld is. Hieruit blijkt dat de tandartsen tussen de 30 en de 59 jaar het hoogste aantal fte werken. Hierbij moet bedacht worden dat dit zowel een effect kan zijn van de carrièrefase waarin zij zich bevinden, alsook een effect van het cohort (de 'generatie') waartoe zij behoren. De verschillen tussen de leeftijdscategorieën zijn, afgezien van de jongste en oudste groepen, niet heel groot.

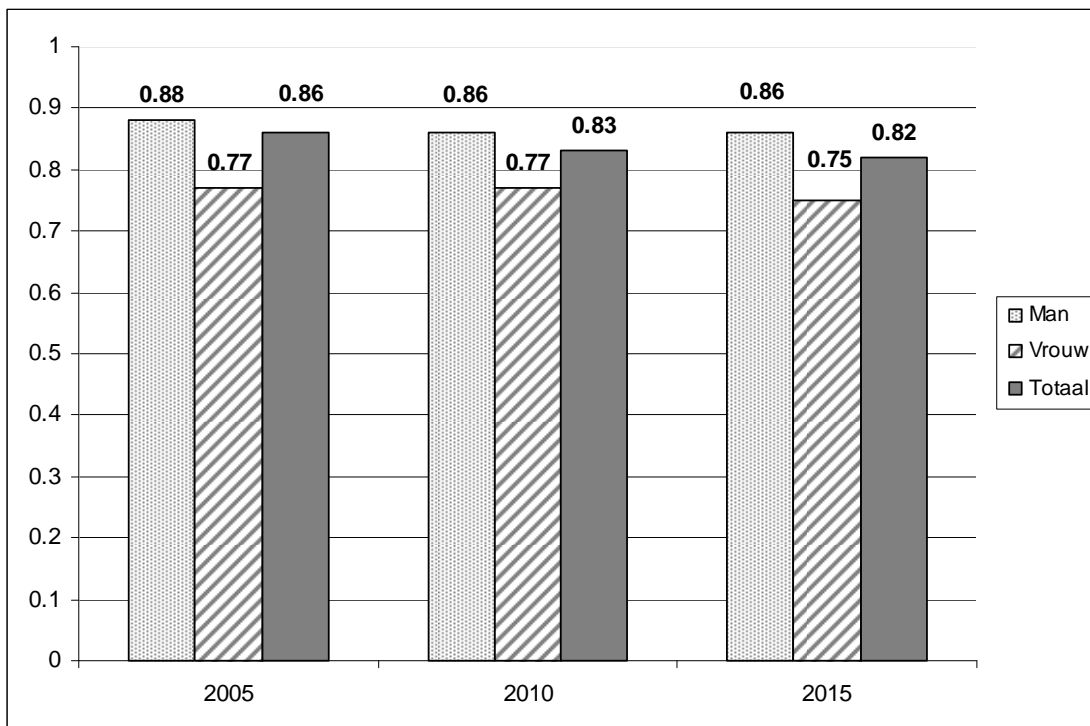
Tabel 3.6 Aantal fte naar geslacht en leeftijdscategorie (n=412)

	Man	Vrouw	Totaal
Jonger dan 24 jaar	0,65	0,74	0,72
25 tot en met 29	0,73	0,76	0,75
30 tot en met 34	0,92	0,83	0,87
35 tot en met 39	0,89	0,69	0,82
40 tot en met 44	0,90	0,83	0,87
45 tot en met 49	0,91	0,80	0,88
50 tot en met 54	0,88	0,74	0,86
55 tot en met 59	0,89	0,80	0,87
60 tot en met 64	0,78	0,59	0,76
Totaal	0,86	0,77	0,83

Bron: NIVEL enquête 2010

Daarnaast is aan de respondenten gevraagd een schatting te geven van hoeveel fte zij *vijf jaar geleden* werkzaam waren, en hoeveel fte zij *over vijf jaar* zullen werken. Op basis hiervan kunnen we kijken of er een ‘trend’ te zien is in de werkzaamheid van de ondervraagde tandartsen. Figuur 3.6 laat zien dat mannen in 2010 aangaven in 2005 gemiddeld wat meer fte te werken (0,88 fte in plaats van 0,86 fte), terwijl vrouwen gemiddeld geen verschillen aangaven (0,77 fte). De komende vijf jaar verwachten de mannelijke tandartsen hetzelfde aantal fte te zullen werken, terwijl de vrouwen verwachten dat het aantal fte dat zij werken iets zal afnemen. Hierbij moet bedacht worden dat de respondenten die over vijf jaar terug de vraag *kunnen* beantwoorden, gemiddeld wat ouder zijn dan zij die deze niet hebben beantwoord (omdat zij nog maar net als tandarts zijn gaan werken).

Figuur 3.6 Aantal fte dat tandartsen op dit moment (in 2010) werkzaam zijn, hoeveel zij vijf jaar geleden werkzaam waren in 2005, (indien van toepassing) en over vijf jaar verwachten werkzaam te zijn (in 2015, indien van toepassing)

Bron: NIVEL enquête 2010

3.5 Uitstroom van de werkzame tandartsen

De gemiddelde leeftijd waarop tandartsen zeggen te willen uitstromen is 63 jaar. Bij mannen is dit op hun 64ste en bij vrouwen op 62-jarige leeftijd. Tabel 3.7 geeft weer hoe het verloop onder de beroepsgroep in de toekomst zal zijn, in fases van vijf jaar tot 2030. Bedacht moet worden dat dit gebaseerd is op de zelf aangegeven uitstroomleeftijd. De daadwerkelijke uitstroom is vaak iets groter in verband met ‘onverwachte’ (voortijdige) uitstroom. De komende 10 jaar verwacht 36% van de tandartsen uit te stromen. Er is overigens ook nog een groep, 75 respondenten, die aangeven nog niet te weten wanneer zij zullen uitstromen.

Tabel 3.7 Verwachte uitstroom van werkzame tandartsen tussen 2010 en 2030 op basis van leeftijd en verwachte uitstroomleeftijd

	Aantal	Percentage
Vóór 2015	52	16%
Tussen 2016-2020	65	20%
Tussen 2021-2025	54	17%
Tussen 2026-2030	51	16%
Na 2030	101	31%
Totaal	323	100%

Bron: NIVEL enquête 2010

Uit de enquête blijkt dat 1% aangeeft dat zij de komende 5 jaar zullen stoppen omdat ze iets anders willen gaan doen. Verder geeft nog eens 1% aan dat zij de komende 5 jaar in het buitenland zullen gaan werken. Dit houdt in dat per vijf jaar naar schatting 2% op basis van andere redenen dan leeftijd uitstroomt.

3.6 Werkproces van de werkzame tandartsen

Het werkproces van tandartsen kan uitgedrukt worden in de tijdsbesteding aan het behandelen van patiënten (stoeluren) en tijd die bijvoorbeeld besteed wordt aan administratie of patiëntendossiers (niet-stoeluren). In het NMT-peilstation rapport 2008 wordt dit ook gedaan. Het percentage niet-stoeluren (niet declarabele uren) was toen 16,9%. Uit de ramingenquête blijkt dat gemiddeld 15% van de tijd dat een tandarts werkt aan niet-stoeluren wordt besteed (zie Tabel 3.8). Wanneer gekeken wordt naar de verschillen tussen praktijken waar tandartsen werkzaam zijn, dan blijkt dat tandartsen met een eigen praktijk de meeste tijd besteden aan niet-stoeluren. De percentages binnen de categorie ‘anders’ wijken in Tabel 3.8 sterk af van de andere antwoorden, wat waarschijnlijk veroorzaakt wordt door de verscheidenheid aan praktijken. Overigens blijkt ook uit ramingenquête dat tandartsen die naast hun functie nog een andere functie hebben, meer tijd besteden aan niet-stoeluren, namelijk gemiddeld 20% van hun tijd (niet in tabel).

Tabel 3.8 Percentage (niet-) stoeluren van werkzame tandartsen naar soort praktijk

	Respondent werkt in:			
	Eigen tandartspraktijk	In dienst op omzetbasis bij een praktijkhouder	In dienstverband op omzetbasis bij een tandheelkundig centrum (eigendom tandarts)	Overig
Percentage stoeluren	85%	88,5%	88,5%	85,4%
Percentage niet-stoeluren	15%	11,5%	11,5%	14,6%
N	238	36	14	13

Bron: NIVEL enquête 2010

4 Samenvatting en conclusie

Met dit onderzoek is een actueel inzicht gegeven in de omvang, samenstelling, werkzaamheid en in- en uitstroom voor de beroepsgroep tandartsen in Nederland. In dit hoofdstuk zullen de resultaten van de uitgevoerde ramingenquête in 2010, en een aantal andere bronnen, kort samengevat aan de hand van de onderzoeksvragen die in hoofdstuk 1 zijn opgesteld.

Instroom in het tandartsberoep

De numerus fixus van Tandheelkunde staat op 240 studenten per jaar. Na afronding van de opleiding stromen er gemiddeld ieder jaar ongeveer 204 tandartsen in het vak in. De opleidingsduur van Tandheelkunde is zes jaar. De gemiddelde opleidingsduur zal echter hoger liggen omdat veel studenten er (net) iets langer over doen.

Omvang en samenstelling van de huidige beroepsgroep tandartsen

Baseren we ons op een gemiddeld werkzaamheidspercentage van 83% onder de 65-jarige tandartsen dat uit de ramingenquête naar voren komt, dan waren er op 1 januari 2010 (uitgaande van het BIG-register als populatie) naar schatting 8.881 tandartsen werkzaam in Nederland. Van de werkzame tandartsen was op 1 januari 2010 32% vrouw. Niet-werkzaamheid komt zowel onder jonge tandartsen als onder oudere tandartsen voor. Naar verhouding zijn tandartsen boven de 61 jaar het minst vaak werkzaam.

De huidige werkzame tandartsen zijn relatief wat ouder. De helft is ouder dan 50 jaar.

Tandartsen werken gemiddeld 0,83 fte. Mannen werken gemiddeld meer dan vrouwen (0,86 fte versus 0,77fte). Tandartsen geven aan in de komende vijf jaar gemiddeld iets minder fte te willen gaan werken. Wanneer deze wens gerealiseerd wordt, zal het gemiddelde aantal fte per tandarts de komende jaren dus gaan dalen, versterkt door een toenemend aantal vrouwen in het tandartsberoep.

De meeste tandartsen zijn werkzaam in een eigen tandartspraktijk. Er is echter wel een verschil tussen tandartsen die jonger zijn dan 30 en tandartsen die ouder zijn dan 30 jaar. De jongeren zijn vaker op omzetbasis in dienst bij een praktijkhouder.

Gezien het aandeel van de groep tandartsen boven de 50 jaar, is de komende jaren de uitstroom uit het vak groot. Binnen vijf jaar stroomt 16% van de totale groep uit op basis van de leeftijd. Tussen 2016 en 2020 stroomt nog eens 20% uit; de jaren daarna blijven dit vergelijkbare percentages. Daarnaast zal nog een klein deel (2%) vroegtijdig uitstromen om andere redenen, zoals het kiezen voor ander werk.

Werkproces van de huidige beroepsgroep tandartsen

Het aantal patiënten dat de ondervraagde tandartsen aangeven te bedienen, verschilt sterk tussen de soort praktijken/het soort dienstverband. Tandartsen met een eigen tandartsenpraktijk bedienen gemiddeld 3.006 patiënten per fte, terwijl een tandarts die werkzaam is op omzetbasis bij een tandheelkundig centrum 2.224 patiënten per fte heeft.

Gemiddeld bestaat 15% van de werkzaamheden van een tandarts uit niet-stoeluren. Dit percentage is wat lager (11,5%) wanneer tandartsen op omzetbasis in een praktijk werken.

Aanbodparameters

Op basis van de bovenstaande cijfers kunnen nu de parameters opgesteld worden voor de aanbodkant van de arbeidsmarkt voor tandartsen in 2010. Deze parameters staan weergegeven in Tabel 4.1. Ter vergelijking zijn in deze tabel ook de parameters opgenomen die gehanteerd zijn voor de capaciteitsraming in 2009.

Tabel 4.1 Aanbodparameters van de capaciteitsraming 2009 en voor de capaciteitsraming 2010

	2009			2010		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Aantal werkzame personen	6.132	2.468	8.600	6.001	2.880	8.881
Geslachtsverdeling werkzame personen	71%	29%	100%	68%	32%	100%
Gemiddeld aantal FTE per persoon	0,92	0,81	0,89	0,86	0,77	0,83
Totaal aantal FTE	5.641	1.999	7.654	5.161	2.218	7.371
Aandeel werkzame personen van 50 jaar of ouder	52%	21%	43%	62%	22%	50%
Uitstroom van werkzame personen komende vijf jaar	17%	9%	15%	20%	8%	18%
Uitstroom van werkzame personen over tien jaar	39%	20%	33%	45%	18%	40%
Uitstroom van werkzame personen over vijftien jaar	60%	33%	52%	65%	28%	59%
Uitstroom van werkzame personen over twintig jaar	77%	49%	69%	79%	50%	77%

Bron: BIG-register en NIVEL enquête 2010

Literatuurlijst

Capaciteitsorgaan (2009). Capaciteitsplan 2009. Advies Mondzorg. Utrecht: Capaciteitsorgaan.

Hansen J, Maat M van der, Batenburg RS (2010). De eerstelijns mondzorg door consumenten bekeken. Utrecht: NIVEL.

Heiligers P, Kalf RRJ, Batenburg RS (2010). Buitenlandse tandartsen in Nederland. Utrecht: NIVEL.

Bijlage: De ramingsenquête

Enquête Behoefteraming Tandartsen

GRAAG DUIDELIJK HET BETREFFENDE VAKJE AANKRUISEN OF INVULLEN

- Klopt het dat u ooit erkend bent als tandarts in Nederland?
 Nee ⇒ **einde vragenlijst voor hen die nooit erkend zijn als tandarts**
 Ja, ik ben ooit erkend als tandarts in Nederland
- Sinds **wanneer** bent u als tandarts erkend in Nederland?
In:)
- Was u op 1 januari 2010 werkzaam als tandarts en zo ja, werkt u in Nederland of in het buitenland?
 Nee, ik ben momenteel niet werkzaam als tandarts ⇒ **door naar vraag 20**
 Ja, ik ben momenteel werkzaam als tandarts in Nederland ⇒ **door naar vraag 4**
 Ja, ik ben momenteel werkzaam als tandarts in het buitenland ⇒ **door naar vraag 20**

INDIEN OP 1 JANUARI 2010 WERKZAAM IN NEDERLAND:

- Hoeveel fte was u op 1 januari 2010 werkzaam als tandarts in Nederland, exclusief diensten?
Het gaat om uw formele werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten.
, fte (bijvoorbeeld 1,0 fte of 0,85 fte; fulltime of 1 fte is in principe 5 werkdagen of 10 dagdelen per week)
- Was u op 1 januari 2010 ook nog werkzaam in een andere functie in Nederland?
 Nee ⇒ **naar vraag 7**
 Ja, ik was ook nog werkzaam in een andere functie (al dan niet in de mondzorg of in opleiding)
- Hoeveel fte was u op 1 januari 2010 werkzaam in die andere functie en wat was het voor functie?
, als:
- In wat voor soort praktijk c.q. werkring bent u momenteel hoofdzakelijk werkzaam als tandarts in Nederland?

☐ een eigen praktijk (praktijkhouder)	☐ in loondienstverband bij tandheelkundig centrum (eigendom niet-tandarts)
☐ in loondienst bij praktijkhouder	☐ in dienstverband op omzetbasis bij tandheelkundig centrum (eigendom niet-tandarts)
☐ in dienst op omzetbasis bij praktijkhouder	☐ waarnemer
☐ in loondienstverband bij tandheelkundig centrum (eigendom tandarts)	☐ anders: _____
☐ in dienstverband op omzetbasis bij tandheelkundig centrum (eigendom tandarts)	

8. Wilt u hieronder aangeven hoeveel personen er, naast uzelf, thans (al dan niet in loondienst) werkzaam zijn in uw praktijk?

	<u>Aantal personen</u>
a) Tandartsen	<input type="text"/>
b) Tandartsassistenten	<input type="text"/>
c) Preventieassistenten	<input type="text"/>
d) Mondhygiënisten	<input type="text"/>
e) Praktijkmanager	<input type="text"/>
f) Tandtechnici	<input type="text"/>
g) Tandprotheticici	<input type="text"/>
h) Andere arbeidskrachten, namelijk	<input type="text"/>
.....	

9. Hoeveel patiënten behoren momenteel tot uw werkring als tandarts?

--	--	--	--

10. Hoeveel procent van uw totale werktijd besteedt u aan niet-patiënt gebonden activiteiten (niet-stoeluren)?

--	--

Weet ik (nog) niet

11. Was u 5 jaar geleden (begin 2005) ook in Nederland werkzaam als tandarts?

Nee ⇒ **naar vraag 14**

Ja, ik was toen ook werkzaam als tandarts in Nederland

12. Hoeveel fte was u 5 jaar geleden werkzaam als tandarts in Nederland?

	,		
--	---	--	--

13. Heeft u nog in andere landen dan Nederland gewerkt? Zo ja, in welk land buiten Nederland heeft u het langst gewerkt?

Nee

Ja, het langst van:) tot: —

14. Denkt u over 5 jaar (begin 2015) in Nederland werkzaam te zijn als tandarts?

Nee ⇒ **naar vraag 17**

Ja, ik ben straks waarschijnlijk werkzaam als tandarts in Nederland

INDIEN OVER 5 JAAR NOG STEEDS WERKZAAM IN NEDERLAND:

15. Hoeveel fte verwacht u over 5 jaar in Nederland werkzaam te zijn als tandarts?

	,		
--	---	--	--

fte

Weet ik nog niet

16. Tot welke leeftijd (ongeveer) denkt u uiteindelijk in Nederland te werken als tandarts?

--	--

jaar. ± 60 jaar)

Weet ik nog niet

Einde vragenlijst voor hen die nu en over 5 jaar werkzaam zijn (zie onderaan ommezijde)

INDIEN OVER 5 JAAR NIET MEER WERKZAAM IN NEDERLAND:

17. In welk jaar (ongeveer) gaat u in Nederland stoppen met werken als tandarts?

--	--	--	--

(bijvoorbeeld ± 2011)

Weet ik nog niet

18. Waarom gaat u binnen 5 jaar stoppen met werken als tandarts in Nederland?

Ik ga tijdelijk of permanent geheel stoppen met werken (*bijvoorbeeld i.v.m. pensioen*)

Ik ga tijdelijk of permanent werken in het buitenland, en wel in:

--

Ik ga tijdelijk of permanent iets anders doen in Nederland; ik ga namelijk werken als:

--

19. Denkt u later alsnog weer te beginnen met werken als tandarts in Nederland?

Nee, zeker niet

Misschien

Ja, zeker wel

Einde vragenlijst voor hen die nu wel en over 5 jaar niet meer werkzaam zijn

INDIEN NU NIET WERKZAAM IN NEDERLAND:

20. Bent u ooit werkzaam geweest als tandarts in Nederland?

Nee, ik ben nooit werkzaam geweest als tandarts in Nederland ⇒ **naar vraag 25**

Ja, ik ben ooit werkzaam geweest als tandarts in Nederland

21. In welke periode werkte u het langst als tandarts in Nederland?

Van:

--

) tot:

--

22. In wat voor soort praktijk, c.q. werkring was u het laatst werkzaam als tandarts in Nederland?

☐ in een eigen praktijk (praktijkhouder)	☐ in loondienstverband bij tandheelkundig centrum (eigendom niet-tandarts)
☐ in loondienst bij praktijkhouder	☐ in dienstverband op omzetbasis bij tandheelkundig centrum (eigendom niet-tandarts)
☐ in dienst op omzetbasis bij praktijkhouder	☐ waarnemer
☐ in loondienstverband bij tandheelkundig centrum (eigendom tandarts)	☐ anders: _____
☐ in dienstverband op omzetbasis bij tandheelkundig centrum (eigendom tandarts)	

23. Hoeveel fte was u toen werkzaam als tandarts in Nederland, exclusief diensten?

Het gaat om uw formele werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten.

--	--	--	--	--	--

(bijvoorbeeld 1,0 fte of 0,85 fte; fulltime of 1 fte is in principe 5 werkdagen of 10 dagdelen per week)

24. Waarom werkt u op 1 januari 2010 niet als tandarts in Nederland?

Ik ben tijdelijk of permanent geheel gestopt met werken (*bijvoorbeeld i.v.m. pensioen*)

Ik werk tijdelijk of permanent in het buitenland, en wel in:

--

Ik doe tijdelijk of permanent iets anders in Nederland; ik werk namelijk voor:

--	--	--	--	--	--

--

25. Denkt u later alsnog (weer) te beginnen met werken als tandarts in Nederland?

Nee, zeker niet

Misschien

Ja, zeker wel

Einde vragenlijst voor hen die nu niet werkzaam zijn

HARTELIJK DANK VOOR UW MEDEWERKING!

De vragenlijst kan retour in de bijgevoegde antwoordvelop, of in een ongefrankeerde envelop naar: Nivel, BKP046 Antwoordsnummer 4026, 3500 VB Utrecht

Ruimte voor eventuele opmerkingen: